

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Oppimateriaalisuunnitelma: suomenruotsalaisen
viittomakielen alkeet**

Ruokakulttuuri

Mia Auvinen

Viittomakielentulkin koulutusohjelma (240 op)

Huhtikuu / 2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Viittomakielentulkin koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Mia Auvinen	Sivumäärä 33 ja 11 liitesivua
Työn nimi Oppimateriaalisuunnitelma: suomenruotsalaisen viittomakielen alkeet: ruokakulttuuri	
Ohjaava(t) opettaja(t) Sirpa Lyytinen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Suomenruotsalaisen viittomakielen koulutushanke, Outi Ahonen	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön aiheena on oppimateriaalisuunnitelma: suomenruotsalaisen viittomakielen alkeet: ruokakulttuuri. Materiaali on tarkoitettu verkko-oppimateriaaliksi itsenäiseen opiskeluun. Kohderyhmä opinnäytetyölle on laaja, mutta tarkoituksena on, että materiaalin käyttäjällä on jo viittomakielen kielitaitoa taustalla. Oppimateriaalisuunnitelma on vuosikello, joka sisältää pieniä sanastoharjoituksia, lauseharjoituksia ja ymmärtämisharjoituksia, suomenruotsalaisesta ruokakulttuurista.</p> <p>Oppimateriaalin tarkoituksena on käydä läpi materiaalin sisältö aihealueittain. Materiaali on jaettu eri väreihin, eri aihepiireihin. Aihepiirien värit ovat muun muassa vihreä, joka sisältää vuoden tärkeimmät juhlat, sininen, joka sisältää sanastoharjoituksia ja vaaleanpunainen, joka sisältää erilaisia lauseharjoituksia ja ymmärtämisharjoituksia.</p> <p>Opinnäytetyön tilaajana toimii suomenruotsalaisen viittomakielen koulutushanke. Hankkeen tarkoituksena on ylläpitää pian katoavaa suomenruotsalaista viittomakieltä. Hanketta varten HUMAK on hakenut rahoitusta, joka ylläpitää projektia vuoden 2017 loppuun asti. Hankkeessa keskitytään kolmeen eri alueeseen: suomenruotsalaisen viittomakielen tutkimukseen, oppimateriaaliin ja koulutukseen.</p> <p>Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka produktina toimii oppimateriaalisuunnitelma. Toiminnallisessa opinnäytetyössä aluksi on teoriaosuus opinnäytetyön tärkeimmistä aiheista ja lopuksi toiminnallisen osuuden eli produktin kuvaus.</p>	
Asiasanat verkko-oppimateriaali, suomenruotsalainen viittomakieli, ruokakulttuuri, itseopiskelu	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sign Language interpreter

ABSTRACT

Author Mia Auvinen	Number of Pages 33 + 11
Title Learning material plan: Finland-Swedish Sign Language basics: food culture	
Supervisor(s): Sirpa Lyytinen	
Subscriber and/or Mentor: Finland-Swedish Sign Language educational project, Outi Ahonen	
Abstract <p>The aim of this thesis was to plan learning material about Finland-Swedish food culture. The target group of this material are people who have some Sing Language skills. The material is for self-study in the internet.</p> <p>The learning material consist of finland-swedish food culture. The purpose of the material is to learn finland-swedish food culture throughout the year with Finland-Swedish signs. Material includes some traditional foods, holiday foods in a year. It also includes some small-talk situations.</p> <p>The subscriber of this thesis was the Finland-Swedish Sign Language educational project. By subscribing this thesis Finland-Swedish Sign Language educational project wanted to create learning material, because there is no learning material in Finland-Swedish Sign Language.</p> <p>This is a functional-based thesis, which means that along with the report the thesis includes also the above-mentioned plan. The report combines theory and description of the planning process behind the product. It also includes analysis of what kind of material is suitable to use in internet.</p>	
Keywords learning material, Finland-Swedish Sign Language, food culture, self-study	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA	6
3 SUOMENRUOTSA LAISUUS: VIITTOMAKIELISET JA RUOKAKULTTUURI	7
3.1 Suomenruotsalaiset viittomakieliset	7
3.2 Suomenruotsalainen ruokakulttuuri	9
4 VERKKO-OPPIMATERIAALI	11
4.1 Verkko-oppiminen	11
4.2 Verkko-oppimateriaali	12
4.3 Tekijänoikeudet	13
5 PRODUKTIN SUUNNITTELUPROSESSI	14
5.1 Vaiheet ja tuloksia	14
5.2 Oppimateriaalin laadun kriteerit	16
5.2.1 Pedagoginen laatu	17
5.2.2 Käytettävyys	18
5.2.3 Esteettömyys	20
5.2.4 Tuotannon laatu	21
6 PRODUKTI	24
6.1 Ulkonäkö	24
6.2 Tekniikka	26
6.3 Oppimisaihiot	27
7 POHDINTA	29
LÄHTEET	32
LIITTEET	34

1 JOHDANTO

Kävin opiskelujeni aikana vaihdossa Ruotsissa Tukholman yliopistossa syksyllä 2014, josta sain opinnäytetyöni idean. Itselläni on aina ollut sydän lähellä ruotsin kieltä ja Ruotsin maata. Pedagogisen suuntautumiseni myötä oppimateriaalin suunnittelu sopi opintojen sitomiseen.

Suomenruotsalaiseen viittomakieleen liittyen ei ole aiempaa oppimateriaalia, tästä syystä opinnäytetyöni aiheena on suunnitella oppimateriaalia suomenruotsalaisen viittomakielen alkeista keskittyen ruokakulttuuriin. Opinnäytetyöni tilaajana toimii suomenruotsalaisen viittomakielen koulutushanke. Projektini tähtää kehittämään ja ylläpitämään suomenruotsalaisen viittomakielen asemaa Suomessa. Projektissa keskitytään kolmeen eri aihealueeseen: suomenruotsalaisen viittomakielen tutkimukseen, koulutukseen ja oppimateriaaliin. Opinnäytetyöni on siis osana suurempaa oppimateriaalin kokonaisuutta. Koska oppimateriaali toteutetaan myöhemmin vuoden 2017 aikana, on tästä syystä opinnäytetyöni produkti suunnitelma, joka toteutetaan myöhemmin opinnäytetyöni palautuksen jälkeen.

Opinnäytetyöni tavoitteena on suunnitella verkko-oppimateriaalia suomenruotsalaisten ruokakulttuurista. Konkreettisesti suunnittelen materiaalia, jonka avulla voi opiskella itsenäisesti verkkoympäristössä arki- ja juhlaruokaan liittyviä viittomia, opetella viittomaan erilaisia small-talk tyylisiä lauseita.

Tutkimuskysymys opinnäytetyössäni on mitä tulee ottaa huomioon suunnitellessa oppimateriaalia verkkoon. Kysymykseen vastaan myöhemmin käsiteltävässä produktin suunnitteluvaiheissa, käyttäen apuna lähdekirjallisuutta.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA

Ammattikorkeakoulun opinnäytetöiden vaihtoehtoina on tehdä toiminnallinen opinnäytetyö tai tutkimuksellinen opinnäytetyö (Airaksinen & Vilkka 2003, 9). Valitsin opinnäytetyökseni toiminnallisen opinnäytetyön ja sen produktina toimii oppimateriaalisuunnitelma suomenruotsalaisen viittomakielen alkeista, keskittyen suomenruotsalaiseen ruokakulttuuriin. Opinnäytetyön tulisi olla työelämälähtöinen, käytännönläheinen, tutkimuksellisella asenteella toteutettu ja riittävällä tasolla alan tietojen ja taitojen hallintaa osoittava (Airaksinen & Vilkka 2003, 10). Tästä syystä opinnäytetyöni tilaajana toimii suomenruotsalaisen viittomakielen koulutushanke, jonka tarkoituksena on ylläpitää pian katoavaa suomenruotsalaista viittomakieltä.

Humak haki rahoitusta, johon tuli myöhemmin mukaan myös Kuurojen Liitto Oy, Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. ja Suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielen ja kirjallisuuksien laitos. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi 250 000€ erillisrahoituksen projektiin, joka pyörii 2017 vuoden loppuun asti. Projektissa keskitytään kolmeen eri alueeseen: suomenruotsalaisen viittomakielen tutkimiseen, oppimateriaaliin ja koulutukseen. Tarkoituksena heillä on lyhyessä ajassa tutkia mahdollisimman hyvin suomenruotsalaista viittomakieltä, kerätä materiaalia talteen ja tehdä uutta materiaalia. Tutkimuksessa esimerkiksi etsitään ilmiöitä, jotka erottavat suomenruotsalaisen ja suomalaisen viittomakielen toisistaan. Tarkoituksena ei siis ole kirjoittaa suomenruotsalaisen viittomakielen kielioppia uusiksi. Oppimateriaalia tuotetaan ja kerätään talteen myöhemmin käytettäväksi koulutuksessa. Koulutuksesta, joka on kooltaan 30 opintopistettä, ei varsinaisesti saada ammattitutkintoa vaan tarkoituksena on asiantuntijaohjaajakoulutus, josta kielenkäyttäjät saavat eväitä oman kielensä käyttöön ja huoltoon. Koulutus pyörähtää käyntiin verkossa ja lähiopeuksena ensi syksynä 2016. Päällimmäisenä tarkoituksena on voimaannuttaa suomenruotsalainen viittomakieli, joka on pian katoamassa, ellei asialle tehdä mitään. (Halkosaari 2016.)

3 SUOMENRUOTSALAISUUS: VIITTOMAKIELISET JA RUOKAKULTTUURI

Tässä luvussa kerron suomenruotsalaisista viittomakielisistä. Olen poiminut mukaan kuurojen historiaa valottamaan suomalaisten ja suomenruotsalaisten viittomakielisten ja suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen lähtökohtia Suomessa. Lisäksi kerron hieman suomenruotsalaisesta ruokakulttuurista, sillä suunnittelen oppimateriaalin kyseisestä aiheesta. Tarkempaa tietoa ja näkemystä oppimateriaalin suunnitelmasta löytyy produktin suunnitteluvaiheista ja itse produktin esittelystä myöhemässä vaiheessa opinnäytetyötäni.

3.1 Suomenruotsalaiset viittomakieliset

Suomenruotsalaisen ja suomalaisen viittomakielen historia alkaa vuodesta 1846, jolloin Carl Oscar Malm perusti kuurojen koulun Porvooseen ja opetti oman aikansa ruotsalaisella viittomakielellä (Hoyer 2002, 15; Hoyer 2013, 233). Tämä viittomakieli levisi vähitellen laajemmalle Suomeen ja loi perustan tämän päivän suomalaiselle ja suomenruotsalaiselle viittomakielelle (Hoyer 2013, 233-234). Historialliset juuret niin suomalaiseen kuin suomenruotsalaiseenkin viittomakieleen löytyvät Ruotsista (Hoyer 2013, 233).

Viittomakieliset kokivat viittomakieltä uhkaavia hetkiä historiansa aikana, josta esimerkkinä oralismin aikakausi 1800-luvun lopusta 1970-luvulle asti, jolloin kuurojen koulussa viittomakieltä ei pidetty hyväksyttävänä. Viittomakieli eli kuitenkin salattua elämäänsä vapaa-ajalla. (Hoyer 2013, 234.) Vuosi 1993, jolloin Porvoon kuurojen koulu lakkautettiin, toi mukanaan synkkiä tulevaisuuden näkymiä viittomakielen näkökulmasta (Kronlund-Saarikoski 2002, 16). Koulun sulkemisella on ollut kaksi uhkaavaa seurausta kielen säilymisen näkökulmasta: Maastamuutto on vähentänyt kielenkäyttäjää ja kielenkäyttäjät ovat jääneet asumaan Ruotsiin. Toinen on se, ettei ole luontevaa paikkaa, jossa kieli siirtyisi sukupolvelta toiselle. (Hoyer 2013, 235.)

Suomenruotsalaiset viittomakieliset jakavat kuurojen kulttuurin, historian ja kuurona olemisen suomalaisten kuurojen kanssa. Samalla muodostavat myös oman kieliryh-

mänsä. (Hoyer 2013, 235.) Kuurojen kulttuurin termin määritelmästä on käyty paljon keskustelua. Ensimmäisinä ajatuksina saattaa syntyä viittomakieli, yhdistysillat ja kuurojen kulttuuripäivät. Maahan lämpimään on kirja, joka kertoo muun muassa kuurojen historiasta, aseman kehittymisestä. Poimin kirjasta kolme erilaista määritelmää kuurojen kulttuurista. Ensimmäinen niistä oli yhdysvaltalaisen tutkijan Carol Padden määritelmä vuonna 1980. Paddenin (1980) mukaan ”kuurojen kulttuurin omaksuneet henkilöt käyttäytyvät kuurojen tavoin ja käyttävät kuurojen kieltä ja jakavat yhteiset arvot ja uskomukset, jotka kohdistuvat sekä omaan yhteisöön, että sen ulkopuolellaakin oleviin.” (Laakso & Salmi 2005, 381.) Toisena määritelmänä löytyi Markku Jokisen luonnehdinta kuurojen kulttuurin olevan ”...prosessi, joka siirtää kuurojen kulttuurin sisältämät arvot, uskomukset, tavat ja käyttäytymismuodot sukupolvelta toiselle ja se on myös erityinen symbolijärjestelmä, joka ohjaa käyttäytymistä ja selittää, sekä rajoittaa ympäröivän todellisuuden esittämiä asioita.” (Laakso & Salmi 2005, 382). Kolmantena määritelmänä oli, että ”kuurojen kulttuuri on yhteisön kokonainen elämäntapa, joka perustuu näön varassa elämiseen ja yhteiseen kieleen” (Laakso & Salmi 2005, 382).

Suomalaisen viittomakielen lisäksi Suomessa käytetään myös suomenruotsalaista viittomakieltä. Suomenruotsalaisen viittomakielen käyttäjiä Suomessa noin 300 henkilöä ja heistä noin puolet ovat kuuroja. (Vivolin-Karén & Lehtonen 2006, 37.) Näin on arvioinut suomenruotsalaisten kuurojen etujärjestö Finlandssvenska Teckenspråkiga rf vuonna 2005 (Hoyer 2013, 233). Suomenruotsalaisista kuuroista valtaosa asuu, joko Etelä-Suomessa tai Pohjanmaalla. Suomenruotsalaisten keski-ikänsä on myös varsin korkea. (Vivolin-Karén & Lehtonen 2006, 37.) Eteläisen Suomen suomenruotsalaisen viittomakielen kielenkäyttö lähenee suomalaista viittomakieltä, kun taas Pohjanmaalla suomenruotsalainen viittomakieli on lähempänä ruotsalaista viittomakieltä (Kronlund-Saarikoski 2002, 16). Suomenruotsalainen viittomakieli on ollut pohdinnan alaisena tulisiko se luokitella murteeksi vai omaksi kielekseen. Suomenruotsalaisten kuurojen yhdistyksen Finlandssvenska teckenspråkiga rf mukaan kyseessä on itsenäinen kieli, jolla on vahvat siteet suomenruotsalaiseen kulttuuriin. (Vivolin-Karén & Lehtonen 2006, 38.)

Suomen perustuslaissa sanotaan, että suomenruotsalaisten kuurojen oikeuksiin kuuluu kehittää omaa äidinkieltään, kulttuuriaan ja, samoin kuin suomalaisilla viittomakie-

lisillä, olla mahdollisuus myös koulutukseen omalla äidinkielellään (Östman 2005, 12). Kirjoitettu ruotsi on suomenruotsalaisten kuurojen toinen kieli (Hoyer 2013, 236). Kuurojen lasten perheiden tahtotila ja motivaatio ovat suomenruotsalaisen viittomakielen säilymisen kannalta tärkeää. Lapsilla on elintärkeä rooli suomenruotsalaisen viittomakielen jatkajina. (Hoyer 2013, 249.) Myös kuurojenkoulun merkitys viittomakielen säilymiselle on korvaamaton. 90% kuuroista lapsista syntyy kuuleville vanhemmille, joilla ei ole ennestään viittomakielen taitoa. Tästä syystä viittomakielisistä kouluympäristöistä tulee erittäin tärkeä kielen ja identiteetin välittäjä. (Kronlund-Saarikoski 2002, 16.)

Suomenruotsalaisten kuurojen identiteetti on monitahoinen. Suomenruotsalaiset kuurot tuntevat yhteenkuuluvuutta monen ryhmän kanssa, mutta samalla muodostavat oman kieliryhmänsä. (Kronlund-Saarikoski 2002, 16.) Suomenruotsalaisille viittomakielisille ominainen piirre on heidän monisyinen kulttuuri-identiteettinsä (Hoyer 2013, 235).

3.2 Suomenruotsalainen ruokakulttuuri

1900-luvun ruoka tavallisena arkipäivänä koostui ”morgonmål” eli aamupalasta, jolloin tarjottiin keitetyjä perunoita, sianlihakastikkeen kera. Piimää, leipää, voita ja maitoa sivussa. ”Middagsmål” eli päivällisestä, jolloin syötiin maissijauhovelliä tai keitetyä maitoa leipäpalojen kera. ”Kvällsmål” eli iltapalasta, jolloin syötiin maissijauhoppuroa voisilmällä ja juomaksi maitoa. Illalla jos jonkun teki mieli vielä jotain hyvää, kokattiin ”Bäripepo” tai ”Bärikrypto”, jotka koostuivat murskatuista puolukoista, joihin on sekoitettu hieman maitoa. Tyypillisiä arkiruokia 1900-luvulla oli mm. ”Ostkok”, ”Kokamjök” ja ”Brödkok”, jotka olivat jonkinlaisia keitoksia maidosta, leivästä, piimästä mausteineen, jolloin lopputulos oli jonkin kaltaista puuroa. (Lodenus & Lodenus 1991, 29.)

Suomenruotsalaisten ruokakulttuurin perinteissä, jolloin kokoonnutaan yhteen syömään juhlavammin, nousee juhlien joukosta vahvimmin esille joulu. Jouluna vietetään aikaa perheen kesken ja mikä olisikaan parempaa kuin kokoontua perheen luona joulupöytään jouluaattona. Useassa kodissa syödään jouluaateriana perinteisesti kink-

kua, sillisalaattia, porkkana-, lanttu- ja perunalaatikkaa ja lipeäkalaa. (Lindqvist 2009, 38.)

Pääsiäinen on hieman vaatimattomampi juhla, mutta monet perheet noudattavat tiettyjä perinteitä. Ruoka koostuu pääsiäisenä munista, mämmistä, pashasta, kalasta ja myöhemmän ajan lampaasta, joka on perinteisin lähtöisin Australiasta ja Uudesta Seelannista. Pöytä katettiin juhlavasti ja paikalle kutsuttiin sukulaisia pääsiäisaterialle. (Lindqvist 2009, 38.)

Juhannusta vuorostaan juhlietaan yleensä maalla tai saaristossa ja ideana on syödä päivällinen ulkona. Menu juhannuksena on yksinkertainen: uusia perunoita, silliä, savustettua kalaa, grillattua makkaraa tai lihaa. Useimmiten mielikuva juhannuksen vietosta on pitkä pöytä puutarhassa aurinkoisena päivänä, vierailta kesämekot ja kukkaseppeleet yllään ja pöydässä istutaan yö myöhään. Näin ainakin juhlaa kuvaillaan useissa lehdissä. (Lindqvist 2009, 38-39.)

Joulun, pääsiäisen ja juhannuksen lisäksi on vappu ja uusi vuosi, joita vietetään myös ruoan ympärillä. Vappu ja uusi vuosi eroavat aiemmin mainituista juhlista sillä, että niitä vietetään useimmiten perheen sijasta ystävien kanssa ja mennään ravintolaan syömään. Äitienpäivät, hääpäivät, isänpäivät ja erityiset syntymäpäivät ovat juhlia, jolloin myös lähdetään ulos syömään ravintolaan. (Lindqvist 2009, 39-40.)

Muita juhlia vuoden aikana on laskiaissunnuntai ja –tiistai, jolloin syödään laskiaispuullia. Runebergin päivä, jolloin nautitaan Runebergin torttuja, ensimmäinen adventti ja itsenäisyyspäivä, jolloin syödään hieman juhlavampi päivällinen perheen kesken. Blinejä syödään helmikuussa talven päättymisen vuoksi ja rapujuhlaa vietetään elokuussa. Syntymäpäivinä ja nimipäivinä perinteisesti juhlakalu saa itse toivoa omaa lempiruokaansa päivälliseksi. (Lindqvist 2009, 40.)

Suomenruotsalaisilla on myös useasti tapana järjestää ystävien kesken erilaisia teemapäivällisiä, jolloin ruokaa laitetaan teeman mukaan. Teemaesimerkkejä ovat muun muassa italialainen, amerikkalainen, kiinalainen iltapäivä ja halloween juhlat. Tärkeää on myös, että kattaus ja muu koristus ovat teeman mukaisia juhlan kuin juhlan aikana. (Lindqvist 2009, 41.)

4 VERKKO-OPPIMATERIAALI

Tässä luvussa käsittelen käsitteet verkko-oppiminen ja verkko-oppimateriaali, jotka toimivat keskeisessä roolissa verkko-oppimateriaalia suunnitellessani.

4.1 Verkko-oppiminen

Verkko-oppiminen on oppimistilanne, jossa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknikkaa. Internetin kehittymisen myötä, verkko-oppiminen on yleistynyt. Verkko-oppimisympäristöt sekä digitaalisten oppimateriaalien jakelu Internetin kautta ovat mahdollistuneet nopeutuneiden verkkoyhteyksien sekä verkko-ohjelmoinnin kehittyessä. (Keränen & Penttinen 2007, 1.) Verkko-oppiminen käsittää seuraavanlaisia osa-alueita: opetusjärjestelyt ja tiedottaminen, oppimateriaalit ja tehtävät, harjoittelu, opettajan ja opiskelijoiden välinen vuorovaikutus, opiskelun etenemisen seuranta ja arviointi, tentit ja testit, opiskelijan itsearviointi omasta osaamisestaan ja palautteet (Keränen & Penttinen 2007, 3). Useimmiten verkko-oppiminen yhdistetään verkkokursseihin. Verkkokursseja on mahdollista opiskella myös itsenäisesti esimerkiksi kotoa tai työpaikalta käsin. (Keränen & Penttinen 2007, 2.)

Erilaiset verkkokurssit, verkko-oppimateriaalit ja videoneuvotteluyhteydellä toteutetut opetustilanteet ja verkkoseminaarit eli webinaarit kuuluvat verkko-oppimiseen. Myös tietokoneohjelmat, kuten multimediaohjelmat, pelit ja simulaatiot, joita käytetään opetuksessa apuna kuuluvat verkko-oppimiseen. Verkkokursseilla käytettävät oppimateriaalit voivat olla oppimisalustalla tai www-sivuina. (Keränen & Penttinen 2007, 2.)

Uuden teknologian avulla voidaan motivoida niin nuoria kuin aikuisiakin viestimään ja toimimaan eri tavalla kuin aikaisemmin. Erilaiset syntyvät oivallukset ja aha-elämykset tuovat motivaatiota, kun niitä voidaan verkon ja teknologian avulla jakaa muille. (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, 9.) Koulutuksen foorumeissa kohtaavatkin kahden sukupolven edustajat. Mäkitalo ja Wallinheimo (2012) teoksessaan kutsuvat näitä edustajia diginatiiveiksi ja digituristeiksi. Diginatiivit ovat heitä, jotka ovat koko elämänsä ajan eläneet internetin aikakaudella. Digituristit puolestaan ovat se van-

hempi ikäryhmä, jotka ovat saaneet opetellakseen paloja uudesta teknologiasta ja verkkoympäristöstä. (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, 9-10.)

Verkko-oppimisessa oppimisen kannalta keskeisiä tekijöitä ovat oppijan motivaatio, opittujen asioiden muistaminen sekä tiedon soveltaminen ja syventäminen (Keränen & Penttinen 2007, 3). Vainionpää (2006) väitöskirjassaan kertoo, että ”motiivit ja motivaatio syntyvät yksilön asettamista tavoitteista tai asetetut tavoitteet luovat motiiveja. Motivaatio aktivoi oppijan päämääräsuuntautuneeseen toimintaan, johon liittyy tietty tarkoitus ja halu ponnistella tavoitteen saavuttamiseksi.” (Vainionpää 2006, 74.) Täydellisen oppimisen kriteereihin kuuluvat tiedonhankinta, tiedon prosessointi, omien tavoitteiden asettaminen ja niiden saavuttamisen kontrolli (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, 13). Oppijan halu ottaa vastuuta omasta oppimisestaan korostuu verkkoympäristöissä. Vähillä resursseilla opetuksen tulee tukea monenlaisia oppijoita. (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, 12.) Mielekkään oppimiskokemuksen opiskelija saa, kun on itse aktiivinen, tavoitteellinen, oppimisympäristössä on tarjottavissa riittävästi vuorovaikutusta ja oppija saa ja antaa palautetta (Nevgi & Löfström 2007, 15-16).

4.2 Verkko-oppimateriaali

Verkko-opetuksen yleistyessä verkko-oppimateriaalien tuotanto on saanut tärkeän roolin verkko-oppimisessa. Ei riitä enää, että perinteinen materiaali muutettaisiin digitaaliseen muotoon, vaan on tuotettava verkkoon sopivia oppimateriaaleja. (Karjalainen 2016.) Teknisesti verkko-oppimateriaalit voidaan jaotella kolmeen ryhmään: www-selaimella käytettäviin oppimateriaaleihin, joihin kuuluvat www-sivut sekä verkkomultimedia, esimerkiksi Flash-esitykset. Erillisiin tiedostoihin, esimerkiksi pdf- tai äänitiedostoihin ja itsenäisiin tietokoneohjelmiin, esimerkiksi simulaatioihin tai peleihin, jotka asennettava erikseen tietokoneelle käyttöä varten. Verkko-oppimateriaalista voidaan käyttää myös termiä oppimisaihio. Oppimisaihio on yhden asiasisällön muodostama oppimateriaalikokonaisuus. (Keränen & Penttinen 2007, 5-6.) Verkko-oppimateriaalia voidaan myös kuvailla metatiedon avulla. Tällöin metatiedossa kerrotaan verkko-oppimateriaalin nimi, tekijät, aihe, kuvaus, asiasanat, julkaisija, laajuus, muoto ja käyttöoikeudet. (Opetushallituksen työryhmä 2005, 10.)

Verkko-oppimateriaalin tuotantoprosessi etenee tyypillisesti ennakkosuunnittelun kautta toteutusvaiheeseen, testaukseen ja jakeluun. Verkko-oppimateriaalin laadun tulisi olla hyvä sekä sisältöjen että toteutuksen osalta niin opiskelijan, kuin opettajan näkökulmasta. Verkko-oppimateriaalin laadun arviointiin on korkeakouluissa kehitetty erilaisia järjestelmiä. Virtuaaliammattikorkeakoululla on käytössään oma laatu järjestelmänsä verkko-oppimateriaalin toteutusta varten. (Keränen & Penttinen 2007, 148-149.) Muun muassa aktiivisella arvioinnilla ja edelleen kehittämisellä saadaan varmistettua palveluiden laatu (VirtaaliAMK-verkosto 2016).

4.3 Tekijänoikeudet

Keränen ja Penttinen (2007) teoksessaan määrittelevät tekijänoikeuden tarkoittavan sitä, että ”luovan työn tuloksena syntynyt uusi teos kuuluu aina tekijälleen ja on tämän omaisuutta.” Tekijänoikeuslain tarkoitus on suojata luovan työn tekijöiden työn tuloksia. Verkkokursseissa ja opetuksessa käytettävissä oppimateriaaleissa on otettava huomioon tekijänoikeuteen liittyvät asiat. Oppimateriaalin tekijälle syntyy useita tekijänoikeuksia. Itse otetut kuvat ja piirroset, jotka ylittävät teoskynnyksen, ovat tekijänoikeuksen alaisia. Oppimateriaalia tehdessä kannattaa käyttää vain sellaisia mediaelementtejä, joiden tekijänoikeudet ovat selvillä, sillä niiden selvittämiseen voi mennä paljon aikaa ja rahaa. (Keränen & Penttinen 2007, 150-151.)

Esimerkiksi kuvien käytössä oppimateriaalissa syntyy kysymys tekijänoikeuksista. Tällaisia tilanteita varten on kehitetty Creative Commons (cc)-merkintä. Creative Commons-lisenssillä teoksen julkaiseminen ei tarkoita tekijänoikeuksista luopumista. Creative Commons-lisenssillä osa oikeuksista tarjotaan kenelle tahansa teoksen käyttäjälle, teoksen tekijän määrittelemillä ehdoilla. (Creative Commons 2016.)

5 PRODUKTIN SUUNNITTELUPROSESSI

Tässä luvussa käyn läpi vaihe vaiheelta, kuinka suunnitteluprosessi eteni lopulliseen oppimateriaali suunnitelmaan, joka toteutetaan vuonna 2017. Samalla määrittelen oppimateriaalin kohderyhmää ja pohdin suunnitteluprosessia tutkimuskysymykseni, mitä tulee ottaa huomioon suunnitellessa oppimateriaalia verkkoon, myötä. Vastauksia tutkimuskysymykseeni löysin selaillessani erilaista kirjallisuutta verkko-oppimateriaaliin liittyen ja samalla materiaalia suunnitellessa ja pohtiessa.

5.1 Vaiheet ja tuloksia

Prosessi lähti käyntiin ottaessani yhteyttä tilaajaan ensimmäisen kerran syksyllä 2015. Aluksi selvitettiin hankkeen taustoja ja tilaajan tarpeita opinnäytetyöhön liittyen. Tarve koski oppimateriaalin tuottamista, jolloin pedagogisen suuntautumisen myötä opinnäytetyö sopi minulle. Tavoitteenani oli suunnitella oppimateriaalia suomenruotsalaisesta ruokakulttuurista vuosikellon mukaisesti. Sisällössä käsittelen perinteisiä arkiruokia, juhlaruokakulttuuri ja lisäksi materiaalissa on ruoka-aiheisia sanontoja.

Tarkoituksena oli pitää oppimateriaali mahdollisimman arkitilanteisiin sopivana, sillä kohderyhmä on laaja. Oppimateriaali on tarkoitettu joukolle, jolla on jo jonkinlaista viittomakielen kielitaitoa taustalla. Tarkoituksena olisi, että oppimateriaali olisi eurooppalaisen viitekehyksen mukaan A2 tasolla (Eurooppalainen viitekehys 2003; Halkosaari 2016). Oppimateriaali on tarkoitettu muun muassa suomenruotsalaisille perheille, joissa käytetään esimerkiksi suomalaista ja/tai suomenruotsalaista viittomakieltä. Tarkoituksena on, että oppimateriaali tukee vuorovaikutusta ja arkipäivän toimintoja ja sen myötä kasvattaa suomenruotsalaisia kuuroja oman äidinkieltensä asiantuntijoiksi. Oppimateriaalisuunnitelma toimii osana isompaa oppimateriaali kokonaisuutta, joka tullaan toteuttaman vuoden 2017 aikana.

Aiheesta, aiheen rajauksesta ja laajuudesta sovittiin yhdessä tilaajan kanssa heti alku vaiheissa. Palaverit käytiin Skype-yhteyden välityksellä, jolloin saatiin kasvotus-

ten keskusteltua oppimateriaalin sisällöstä, muodosta ja muista rakenteellisista asioista. Kirjalliset sopimukset opinnäytetyöstä kirjoitettiin loppu talvesta 2016.

Kun tavoitteena on laadukas verkko-oppimateriaali, vaatii se yleensä paljon aikaa ja tällöin tuottaminen lähtee liikkeelle aivan alusta (Keränen & Penttinen 2007, 148). Oppimateriaalia tuottaessa on tärkeää kartuttaa aluksi lähdekirjallisuutta, josta kerryttää tietoa aiheesta, josta pitäisi suunnitella oppimateriaalia. Tällöin lähdekirjallisuutta täytyi etsiä niin suomenruotsalaisesta ruokakulttuurista kuin myös oppimateriaalista itsestään. Suomenruotsalaisesta ruokakulttuurin kirjallisuudesta selvisi muun muassa erilaisia arkiruokia ja juhlaruokia eri vuoden aikoihin. Oppimateriaalin ja nimenomaan verkko-oppimateriaalin lähdekirjallisuudesta löytyi palasia hyvään oppimateriaalin tuottamiseen. Hyvässä oppimateriaalissa on otettava huomioon muun muassa laatu. Myöhemmin opinnäytetyössä kerrotaan oppimateriaalin laadullisista kriteereistä kuten pedagogisesta laadusta, käytettävyydestä, esteettömyydestä ja tuotannon laadusta. Näitä kriteerejä on tärkeää tarkkailla oppimateriaalia suunnitellessa.

Lähdekirjallisuuteen tutustumisen jälkeen aloitettiin suunnitteluvaiheet, joissa lähdettiin liikkeelle hyvinkin laaja-alaisesta ajatuksesta, josta sitten vaihe vaiheelta vähitellen rajattiin aihe sopivan kokoiseksi. Oppimateriaalin tekemisen prosessi etenee sisällön suunnittelusta toteutukseen ja valmiin materiaalin julkaisuun (Keränen & Penttinen 2007, 166). Tässä opinnäytetyössä oppimateriaalia ei kuitenkaan toteuteta ja julkaista vielä opinnäytetyön työskentelyvaiheessa vaan vasta myöhemmin vuonna 2017 muun oppimateriaali kokonaisuuden mukana. Suunnitteluvaiheet etenivät aina ranskalaisin viivoin tuotetuista word-dokumenteista piirrettyihin kuviin ja laajempiin oppikokonaisuus ajatuksiin. Suunnitteluprosessin edetessä mielessä pyörii paljon erilaisia kysymyksiä siitä, mihin kaikkeen tilaajalla on resursseja. Oppimateriaaleja yleensä työstäessä rajana on taivas, mutta verkko-oppimateriaaleissa täytyy ottaa huomioon muutamiakin asioita. Kuten opinnäytetyössä on jo aiemmin määritelty verkko-oppimateriaali käsitteenä, on siellä myös mainittu käyttäjäryhmä. Kohderyhmän ollessa laaja, se sisältää niin kutsuttuja ”diginatiiveja”, eli heitä, jotka ovat koko elämänsä eläneet internetin aikakaudella ja niin kutsuttuja ”digituristeja”, jotka ovat sitä ikäryhmää, jotka vasta opettelevat uutta muutosta (Mäkitalo & Wallinheimo 10). Tällöin oppimateriaalia suunnitellessa tulee ottaa huomioon ne oppimateriaalin käyttäjät, jotka eivät käytä verkkoa päivittäin. Oppimateriaalista on tällöin suunniteltava

mahdollisimman selkeä ja yksinkertainen ja sellainen, ettei mitään ihmeempiä lisäosia tarvitse ladata.

Toisena tärkeänä huomiona verkko-oppimateriaalia suunnitellessa on tekijänoikeudet. Tässä tapauksessa itse opinnäytetyö ja opinnäytetyöstä kirjoitettu yhteistyösopimus toimivat sopimuksena ja tuo tilaajalle vapauden käyttää suunniteltua materiaalia omiin tarkoituksiinsa, niissä rajoissa, että nimiä mainitaan produktin tekijöissä. Kuten jo aiemmin mainittu oppimateriaalin tekijälle syntyy useita tekijänoikeuksia (Keränen & Penttinen 2007, 150). Suunnitellessa on huomioitava sekä omat tekijänoikeudet, kuin myös muita kuvien ja tehtävien tekijöitä sitovat tekijänoikeudet. Tässä oppimateriaalisuunnitelmassa kuvat ovat itse piirrettyjä.

Prosessin aikana isoon pohdintaan nousee myös tilaajan resurssit toteuttaa suunniteltu oppimateriaali. Suunnitelma toteutetaan vuonna 2017 ulkopuolisen toimesta. Suunnitteluvaiheessa selvisi, että suunnitelma on tehtävä ruotsiksi, sillä sitä käsittelevät kaikin puolin suomenruotsalaiset ja lopullinen oppimateriaali tuotetaan ruotsiksi ja suomenruotsalaisella viittomakielellä. Kun jo suunnitteluvaiheessa ohjeistukset, muu sanasto ja tehtävät on kirjoitettu ruotsiksi, on siitä suuri apu toteutusvaiheessa tilaajalle. Edelleen suurena kysymyksenä pyöri voisiko oppimateriaalin suunnitella jonkinlaiseksi peliksi vai millainen materiaali palvelisi niin tilaajaa kuin tulevaisuuden oppijoita. Kuitenkaan suomenruotsalaisesta viittomakielestä ei olla toteutettu aiemmin minkäänlaista oppimateriaalia antaa jo lähtökohdat siihen, että oli oppimateriaali melkein mitä tahansa palvelee se jo käyttäjäryhmäänsä suuresti. Lähtökohdissa oli suunnitella vuosikellon mukaisesti oppimateriaalia ruokakulttuurista, jolloin lopputuloksesta tulikin hyvin yksinkertainen sanaston, smalltalk:n ja muun mukavan, oppimiskokonaisuus. Oppimateriaali on tarkemmin kuvattu luvussa kuusi (6) ja liitteissä on kuva tulevasta visuaalisesta näkymästä. Se millainen oppimateriaalista loppujen lopuksi tulee jää nähtäväksi vuodelle 2017.

5.2 Oppimateriaalin laadun kriteerit

Tässä luvussa tutkaillaan suunnitellun oppimateriaalin laadullisia osatekijöitä. Näitä ovat opetushallituksen (2005) kriteereissä määritelty olevan neljä, jotka ovat pedago-

ginen laatu, käytettävyys, esteettömyys sekä tuotannon laatu (Keränen & Penttinen 2007, 149). Verkkokurssien ja verkko-oppimateriaalien tuotannon lisääntyessä opetuksessa on verkko-oppimateriaalien laatua tutkittu tarkemmin sen jälkeen (Karjalainen 2016, 1). Laatuksiteerit on laadittu joustavaan käyttöön, sillä verkko-oppimateriaaleja on laidasta laitaan niin erilaisia. Kriteereistä joitain voi joskus joutua jättämään pois, sillä kaikki kriteerit eivät sovellu kaiken tyyppisten verkko-oppimateriaalien arviointiin. Kriteerit on kirjattu laajoiksi pääperiaatteiksi ja niitä luonnehtiviksi, jolloin ne sopivat melko monenlaisen verkko-oppimateriaalin laadun tarkkailijaksi. (Opetushallituksen työryhmä 2005, 14.)

5.2.1 Pedagoginen laatu

Verkko-oppimateriaalin pedagogisella laadulla tarkoitetaan sitä, että oppimateriaali soveltuu luontevasti opetus- ja opiskelukäyttöön, tukee opetusta ja oppimista ja tarjoaa pedagogista lisäarvoa. Pedagogisen laadun kriteereihin kuuluvat neljä eri aihealuetta:

1. *Verkko-oppimateriaalin tavoitteet ja opiskelun luonne ilmaistaan selkeästi*
2. *Verkko-oppimateriaali tukee kehittyneitä opiskelukäytäntöjä.*
3. *Verkko-oppimateriaalin tieto on merkityksellistä, ja se esitetään oppimista tukevalla tavalla.*
4. *Verkko-oppimateriaali tukee monipuolista arviointia. (Opetushallituksen työryhmä 2005, 14-17.)*

”Verkko-oppimateriaalin tavoitteet ja opiskelun luonne ilmaistaan selkeästi”. Verkko-oppimateriaalissa ilmenee oppijalle suoraan, mitä ja millaisia asioita oppija voi opiskella verkko-oppimateriaalin kautta. Verkko-oppimateriaaliinsuunnitelmaan kuuluu alkuun ohjeistus, kuinka kyseistä materiaalia kuuluu käyttää ja sen sisältö. Ohjeet materiaalin käyttöön on sekä kirjoitetussa muodossa, että myös viitottu videolle. Materiaalissa tuodaan myös selkeästi esille, että se on tarkoitettu itseopiskeluun. Oppimateriaali kuuluu suurempaan oppimateriaali kokonaisuuteen, josta käy ilmi oppimateriaalin kohderyhmä. Kohderyhmäksi on suunniteltu joukko, jolla on jo viittomakielen

kielitaitoa taustalla. Materiaali on tuotettu mahdollisimman arkikieliseksi, sopiakseen eri-ikäiselle kohderyhmälle.

”Verkko-oppimateriaali tukee kehittyneitä opiskelukäytänteitä”. Materiaali soveltuu monenlaiseen käyttöön. Materiaali on suunniteltu itseopiskeluun, mutta on soveltuva myös muunlaiseen oppimistilanteeseen. Materiaalissa ei ole mitään tietynlaista sääntöä, missä järjestyksessä oppijan kuuluisi käydä tehtävät läpi. Tärkeää on myös, että oppimisen jäädessä kesken, oppija voi palata takaisin samaan kohtaan. Materiaalissa edetään vuosikellon mukaisesti, mikä pitää sisällään eritasoisia harjoituksia. Välissä voi tulla pidempikin tehtäväkokonaisuus tai ainoastaan parin sanan opettelua. Oppimisen yhteydessä olisi oppijalla tärkeää käyttää oppimaansa arjessa ja muussa vuorovaikutuksessa. Materiaalin yhtenä tarkoituksena on muodostaa kielenasiantuntijoita ja jakaa tietoa muille.

”Verkko-oppimateriaalin tieto on merkityksellistä, ja se esitetään oppimista tukevalla tavalla.” Materiaali sisältää tietoa suomenruotsalaisten ruokakulttuurista. Tiedot materiaaliin on kerätty erilaisten lähdekirjallisuuksien kautta. Verkko-oppimateriaali on suunniteltu näyttämään ruoka-aiheiselta ja sisältääkin vain ruoka-aiheeseen liittyvää materiaalia.

Koska oppimateriaaliin itseensä ei ole suunniteltu palautteenantoa oppimisesta, on tässä tapauksessa neljäs kohta ”verkko-oppimateriaali tukee monipuolista arviointia” jätettävä huomioimatta. Jatkotutkimuksessa voisi kehittää oppimateriaaliin palautteenannon, ja tarkastella silloin kriteereitä uudestaan.

5.2.2 Käytettävyys

Seuraavana laadun kriteerinä tarkasteluun astuu oppimateriaalin käytettävyys. Käytettävyydellä tarkoitetaan oppimateriaalin rakenteen, teknisen toteutuksen ja käyttöliittymäsuunnittelun tuottamaa käytön sujuvuutta ja helppoutta. Käytettävyyden laatu-kriteereitä on yhteensä neljä:

1. *Verkko-oppimateriaali löytyy ja voidaan ottaa käyttöön helposti*
2. *Verkko-oppimateriaalin käyttö on nopeaa ja tehokasta*

3. *Verkko-oppimateriaali ohjaa käyttäjää toimimaan oikein*
4. *Verkko-oppimateriaalin käyttöliittymä on selkeä ja innostava. (Opetushallituksen työryhmä 2005, 18-21.)*

”Verkko-oppimateriaali löytyy ja voidaan ottaa käyttöön helposti”. Materiaali on tarkoitettu verkkoon ja on helposti kaikkien saatavilla. Koska materiaali tässä vaiheessa on vasta suunnitelma, on vaikeaa sanoa, toimiiko materiaali täysin moitteettomasti kaikilla selaimilla, ruuhka-aikana ja kaatumatta. Materiaalin tuottamisen aikana nämä asiat tullaan varmasti ottamaan huomioon.

”Verkko-oppimateriaalin käyttö on nopeaa ja tehokasta”. Materiaali on suunniteltu niin, että se olisi käyttäjälleen mahdollisimman selkeä ja helposti käytettävä. Nopeutta materiaalin selaamiseen tuo toiminto, jolla pelkällä hiiren liikuttamisella käyttäjä näkee sisällön, ilman että käyttäjän tarvitsee klikata sisään. Materiaalin suunnitelmassa tarkoituksena olisi, että käyttäjä on jatkuvasti tietoinen siitä missä on ja mitä on oppimassa. Ohjeistuksessa käydään läpi suositeltu järjestys, jonka mukaan olisi hyvä liikkua materiaalia opetellessaan. Ohjeistus ei kuitenkaan sido, oppijaa järjestykseen vaan voi käydä materiaalin läpi haluamassaan järjestyksessä. Materiaalin sisällä on eri kokoisia oppikokonaisuuksia, tehtävät ovat helposti keskeytettävissä ja palattavissa uudestaan myöhemmin.

”Verkko-oppimateriaali ohjaa käyttäjää toimimaan oikein”. Materiaalin perustoimintoihin kuuluu vain hiiren klikkailuja aiheesta toiseen, jolloin mitään ihmeellisempiä näppäinyhdistelmien opettelu ei ole tarpeen. Ohjeet verkko-oppimateriaalin käyttöön löytyvät pääsivulta niin viitottuna kuin kirjallisenakin. Palautteenantoa ei ole suunniteltu oppimateriaaliin, joten lisätietoja tai vastauksia kysymyksiin saa koulutuksen järjestäjältä.

”Verkko-oppimateriaalin käyttöliittymä on selkeä ja innostava.” Materiaali on suunniteltu olemaan visuaalinen ja innostava. Erilaisista väreistä on helppo hahmottaa aihealueita. Tekstit on kirjoitettu mahdollisimman selkeästi ja materiaalissa itsessään kirjasinkoko on iso, selkeyden vuoksi. Materiaalin eri aihealueet on jaoteltu isoin ”nappuloin”, jotta hiirellä on helppo osua oikeaan. Materiaali on täysin ruotsin kielistä ja palvelee hyvin kohderyhmäänsä. Viittomissa ja ohjeistuksessa käytetään myös

suomenruotsalaista viittomakieltä. Ohjeistukset on pyritty pitämään mahdollisimman lyhyinä ja selkeinä, jotta niitä on helppo seurata ja toimia niiden mukaisesti. Ohjeiden ollessa sekä teksti, että viitotussa muodossa soveltuu se suuremmallekin käyttäjäryhmälle. Kaikki tekstit, ohjeistukset ja muut ovat suunniteltu olemaan arkikielisiä, helposti ymmärrettäviä, jotta ikään katsomatta käyttäjän on helppo käyttää oppimateriaalia. Materiaaliin on suunniteltu tekniikka, jolla hiiren liikuttamisella aiheen kohdalle, käyttäjä näkee jo suoraan aiheen sisällön. Tällöin käyttäjä voi päättää haluaako esimerkiksi opetella sanastoa, lauseita tai muuta sisältöä.

5.2.3 Esteettömyys

Kolmantena laadun kriteerinä oppimateriaalin laadun tarkastelussa on esteettömyys. Esteettömyydellä tarkoitetaan sitä, että oppimateriaali on erilaisten ihmisten käytettävissä riippumatta heidän fyysisistä ja psyykkisistä ominaisuuksistaan, vammoistaan ja terveydentilastaan. Esteettömyyskriteerit perustuvat paljolti suosituksiin, joita Web Accessibility Initiative (WAI) on esittänyt. Esteettömyyden laatukriteereitä on yhteensä neljä:

1. *Verkko-oppimateriaalin sisältö on kaikkien saavutettavissa.*
2. *Verkko-oppimateriaalin käyttöliittymä on kaikkien käytettävissä.*
3. *Verkko-oppimateriaalin sisältö ja käyttöliittymä ovat helppoja ymmärtää.*
4. *Käytetyt tekniikat toimivat luotettavasti mahdollisimman monissa käyttömuodoissa. (Opetushallituksen työryhmä 2005, 22-24.)*

”Verkko-oppimateriaalin sisältö on kaikkien saavutettavissa”. Materiaalissa opetellaan viittomia, jolloin käyttäjän on kuuluttava aiemmin opinnäytetyössä määriteltyyn kohderyhmään. Käyttäjällä on oltava jo jonkintasoinen viittomakielen kielitaito taustalla käyttäessään materiaalia. Jokaisen viittoman opettelussa materiaalissa on sanalle aina videoitu viittoma. Mahdollisuuksien mukaan myös pysäytetty kuva viittomasta. Vaikka materiaalissa on käytössä värejä kuvaamaan eri aihealueita, on se tieto saatavissa myös hiiren liikautuksella ja tutustumalla aihealueiden välillehtiin. Materiaali ei sisällä ääniä, sillä materiaali on pääsääntöisesti viittomien opettelua. Materiaalissa vältetään myös kirkkaita värejä, joka haittaisi esimerkiksi tekstien näkymistä värin

alla. Materiaalissa käytetään isoa fonttikokoa erityisesti aloitussivulla materiaalin aihealueissa.

”Verkko-oppimateriaalin käyttöliittymä on kaikkien käytettävissä” Materiaali toimii hiiren avulla. Aihealueita klikatessa avautuu uusi sivu viittoman videoon tai muuhun materiaaliin. Se ei sisällä aikarajoitteisia tehtäviä, vaan on ajatonta oppimista. Oppija voi käyttää materiaalin opiskeluun niin paljon aikaa kuin tarvitsee. Jokainen aihealue avautuu vasta klikkauksen jälkeen. Ilman klikkausta aihealue on vain esikatseltavissa.

”Verkko-oppimateriaalin sisältö ja käyttöliittymä ovat helppoja ymmärtää”. Materiaali on tuotettu ruotsin kielellä ja kaikki videot ovat suomenruotsalaisella viittomakielellä. Materiaalissa käytetty kieli on yksinkertaista ja selkeää. Ohjeistukset on tehty mahdollisimman selkeiksi, että niitä on helppo lukea tai katsoa ja seurata. Teksti on arki kieltä, mutta asiatyylisiä. Materiaali on mahdollista käydä läpi käyttäjän mielteiden mukaan. Ohjeistuksessa tulee ilmi myös, mistä olisi hyvä lähteä liikkeelle, mutta jokainen oppija saa miellyttävän oppimiskokemuksen, kun saa valita omanlaisen reitin oppimiseen.

”Käytetyt tekniikat toimivat luotettavasti mahdollisimman monissa käyttömuodoissa.” Materiaalin ollessa tässä vaiheessa vielä suunnitelma on tämä kohta helpommin tarkasteltavissa valmiista tuotteesta. Tästä syystä tämä seikka jää huomioimatta tässä opinnäytetyössä.

5.2.4 Tuotannon laatu

Viimeisenä kriteerinä oppimateriaalin laadun tarkastelussa on tuotannon laatu. Tuotannon laadulla tarkoitetaan hallitusti toteutettua tuotantoprosessia, jota ohjaavat tiedolliset, taidolliset ja oppimista ohjaavat tavoitteet ja jonka työn jälki on ammattimaista. Tuotannon laatuksikriteereitä on yhteensä yhdeksän:

1. *Verkko-oppimateriaali tuotetaan hallitusti.*
2. *Verkko-oppimateriaalin tuotanto pohjautuu tiedollisiin, taidollisiin ja oppimista tukeviin tavoitteisiin.*

3. *Käyttäjryhmän, käyttäjien tarpeet ja käyttötilanteet otetaan huomioon.*
4. *Käytettävyys ja esteettömyys arvioidaan ja varmistetaan.*
5. *Sisältö tuotetaan ammattimaisesti.*
6. *Verkko-oppimateriaalin tekijän- ja käyttöoikeuksia hallitaan.*
7. *Tuotanto on teknisesti korkealaatuista ja medianmukaista.*
8. *Verkko-oppimateriaalin turvallisuus ja tekninen toimivuus varmistetaan.*
9. *Verkko-oppimateriaalia kehitetään seurannan perusteella. (Opetushallituksen työryhmä 2005, 25-28.)*

”Verkko-oppimateriaali tuotetaan hallitusti.” Projektin tavoitteista keskusteltiin jo heti alkuvaiheissa, jonka mukaan oppimateriaalia on alettu suunnitella. Sisällöstä keskusteltiin tarkasti ja rajattiin se ruokakulttuuriin. Opinnäytetyön yhteistyösopimukset on kirjoitettu loppu talvesta 2016. Suunnittelu on edennyt harkitusti vaiheesta toiseen muunnellen materiaalia sopivaan suuntaan. Oppimateriaalista ei määritelty tarkkoja määritelmiä, millaiselta sen kuuluisi näyttää vaan nämä jätettiin aika lailla työn tekijän eli minun vastuulle. Suomenruotsalaisesta viittomakielestä ei ole aiemmin tehty mitään materiaalia, jolloin kaikki materiaali on tervetullutta. Oppimateriaali on kuitenkin tuotettu hyvin ammattimaisin ottein, ideoita ja ajatuksia vaihdellen tilaajan kanssa. Itse oppimateriaalin tuottamispuoli on tilaajan vastuulla myöhemmin vuonna 2017.

”Verkko-oppimateriaalin tuotanto pohjautuu tiedollisiin, taidollisiin ja oppimista tukeviin tavoitteisiin”. Oppimateriaali on suunniteltu itseopiskeluun. On oppijasta itsestään kiinni millaisia tavoitteita hän itselleen asettaa ja onko motivoitunut opiskelemaan materiaalin. Materiaalissa on paljon sanaston opettelua, mutta myös erilaisia harjoituksia lausetasolla. Tuottamisharjoitukset jäävät itse opiskelijat vastuulle. Ymmärtämisharjoituksia oppija saa erilaisten videoiden kautta, joita materiaali sisältää. Tuottamisharjoituksia oppija saa sanaston opettelussa, niiden viemisessä käytäntöön, arkeen ja muuhun vuorovaikutukseen. Materiaalissa pyritään pitämään oppijan kiinnostus kiinni, erilaisilla värikoodeilla ja sillä, ettei oppija heti pysty näkemään mitä materiaali pitää kokonaisuudessaan sisällään.

”Käyttäjryhmät, käyttäjien tarpeet ja käyttötilanteet otetaan huomioon”. Oppimateriaalin kohderyhmänä toimii hyvinkin laaja ihmisjoukko. Se on tarkoitettu suomenruotsalaisille perheille, joissa esimerkiksi käytetään suomalaista ja/tai suomenruotsalaista

viittomakieltä. Tarkoituksena on pitää materiaali mahdollisimman arkikielisenä ja kaikille perheenjäsenille sopivana. Suomenruotsalaisen viittomakielen koulutushankkeessa kaivattiin oppimateriaalia tukemaan suomenruotsalaisen viittomakielen kehitystä ja ylläpitoa. Oppimateriaali on tarkoitettu käytettäväksi osana asiantuntijakoulutusta, jossa koulutetaan suomenruotsalaisia kuuroja oman äidinkiellensä asiantuntijoiksi. Oppimateriaaleilla heillä on siis mahdollisuus kasvattaa omaa sanavarastoaan ja rikastuttaa kieltään erilaisilla sanonnoilla esimerkiksi ruoka-aiheesta.

”Käytettävyys ja esteettömyys arvioidaan ja varmistetaan”. Tässä vaiheessa oppimateriaali on vielä suunnitelma. Suunnitelmassa pyritään kuitenkin tekemään työstä niin valmis, että se on jo melkein suoraan käytettävissä oppimateriaaliksi. Oppimateriaali tullaan tuottamaan vuoden 2017 aikana, joka jää tilaajan vastuulle. Heidän on siis itse otettava huomioon erilaiset toteutuksessa käytettävät suositukset, tekniset ympäristöt, käytettävyys- ja esteettömyyskriteerit ja eri näkökulmat näihin.

”Sisältö tuotetaan ammattimaisesti”. Oppimateriaali tässä opinnäytetyössä on vasta vain suunnitelma, sillä opinnäytetyön tekijällä, eli minulla ei ole asiantuntija taitoa suomenruotsalaisesta viittomakielestä. Itselläni on kuitenkin ammattimainen ote oppimateriaalin suunnittelussa ja tein siinä parhaani. Tilaajan vastuulle jää tarkastaa sisältö ja viimeistellä suunnitelma toteutukselliseen muotoon ennen julkaisua. Muille opiskelijoille voi jäädä hyvänä jatkotutkimuksena suunnitella oppimateriaalia eteenpäin tai kehittää sitä nykypäivään.

”Verkko-oppimateriaalin tekijän- ja käyttöoikeuksia hallitaan.” Oppimateriaalia suunniteltaessa on huomioitu tekijänoikeudelliset asiat. Niistä on sovittu, että itse opinnäytetyö ja yhteistyösopimus toimivat sopimuksena. Materiaalin suunnittelussa myös huomioitu, ettei mitä tahansa kuvia pysty käyttämään oppimateriaalissa lähteiden kera. Rajallisen aikataulun sisällä materiaalin kuvat on piirretty tässä suunnitelmassa itse, jolloin ei tarvinnut miettiä tekijänoikeuksia muiden tuottamista kuvista.

”Tuotanto on teknisesti korkealaatuista ja medianmukaista.” Oppimateriaali sisältää kuvia ja videoita. Kuvilla on tarkoitus havainnollistaa tiettyä ruokaa tai juhlaa. Videot ovat ohjeistuksena, viittoman opettelussa ja ymmärtämisharjoituksena. Rakenteelli-

sesti oppimateriaalissa käytetään tekniikkaa. Tekniikan havainnollistaja löytyy luvusta kuusi (6), jossa esitellään produktia yksityiskohtaisemmin.

”Verkko-oppimateriaalin turvallisuus ja tekninen toimivuus varmistetaan.” Tämä osuus on tilaajan vastuulla. Suunnittelu vaiheessa on hankalaa katsoa materiaalin turvallisuutta tai teknistä toimivuutta. Tilaajan kuuluu määritellä muun muassa ylläpito, tietosuoja- ja tietoturvatarpeet ja ettei verkko-oppimateriaali sisällä viruksia tai muita haittaohjelmia.

”Verkko-oppimateriaalia kehitetään seurannan perusteella.” Tämä kohta tässä opin- näytetyössä on jätettävä huomiotta, sillä tämä on tilaajan vastuulla kerätä palautetta ja kehittää oppimateriaalia myöhemmässä vaiheessa.

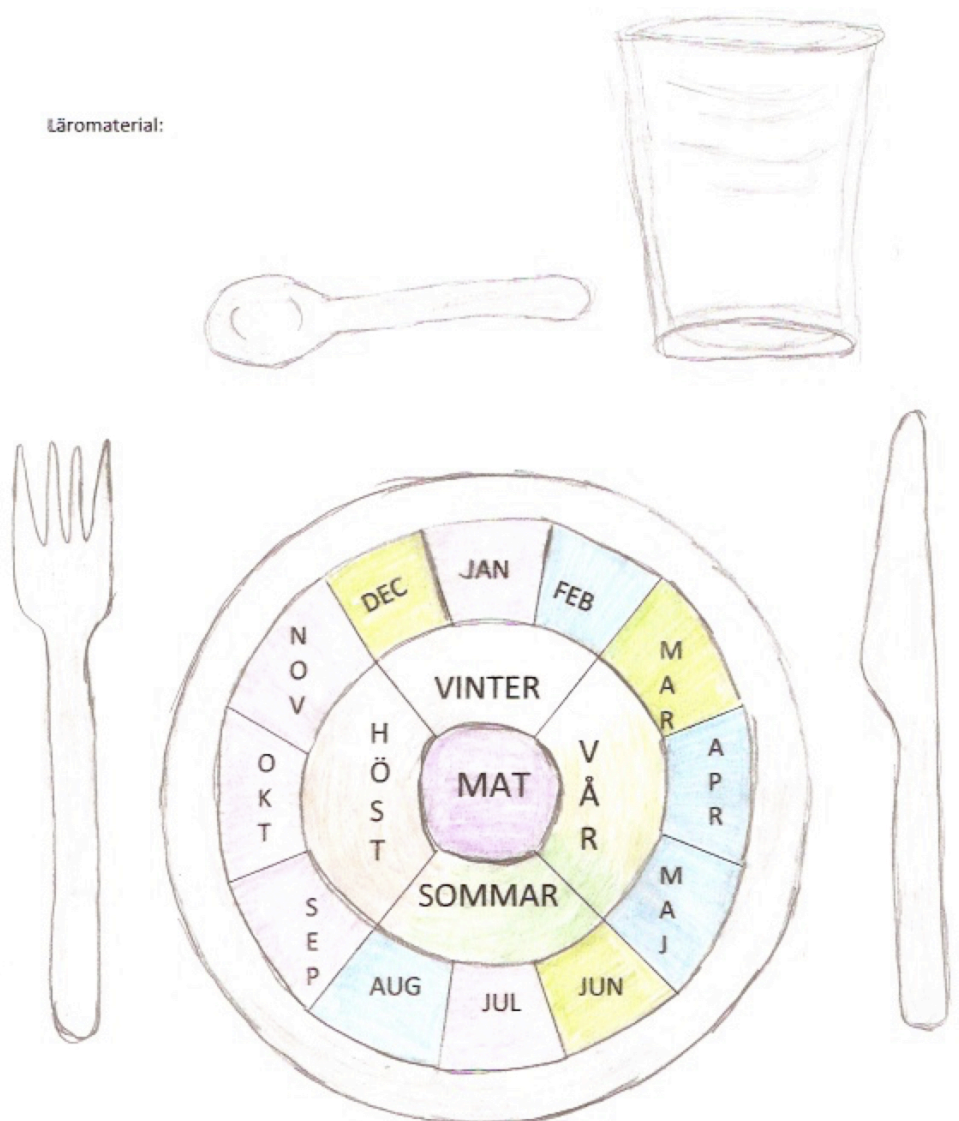
6 PRODUKTI

Tämän oppinnäytetyön produktina toimii oppimateriaalisuunnitelma suomenruotsalais- ten ruokakulttuurista. Tässä luvussa käsitellään yksityiskohtaisemmin produktin ulko- näköä, tekniikkaa ja erilaisia oppimisaihioita, joita oppimateriaalista löytyy.

6.1 Ulkonäkö

Koska oppimateriaali on tässä vaiheessa vielä suunnitelma, ei ole täysin varmaa py- sykö materiaali aivan täysin saman näköisenä, mutta toive olisi. Oppimateriaali on suunniteltu niin, että se on helposti lähestyttävissä. Värit tuovat mukanaan visuaali- suutta ja siitä on helppoa erottaa eri aihepiirit toisistaan. Kun oppimateriaali on ulkoi- sesti kivan näköinen, se jo motivoi oppijaa. Lisäksi se, ettei ensimmäisestä näkemyk- sestä saa vielä kokonaiskuvaa mitä oppimateriaali pitää oikeasti sisällään tuo lisäute- liaisuutta tutkimaan ja oppimaan. Lähtiessään siis liikkeelle oppijalle tulee eteen jär- jestelty kattaus, joka jo itsessään orientoi oppijan ruoka-aiheeseen. Ensimmäisenä

oppija näkee siis lasin, veitsen, haarukan, lusikan ja lautasen keskellä, johon on piirretty vuosikello.

KUVA 1. Oppimateriaalin ulkonäkö

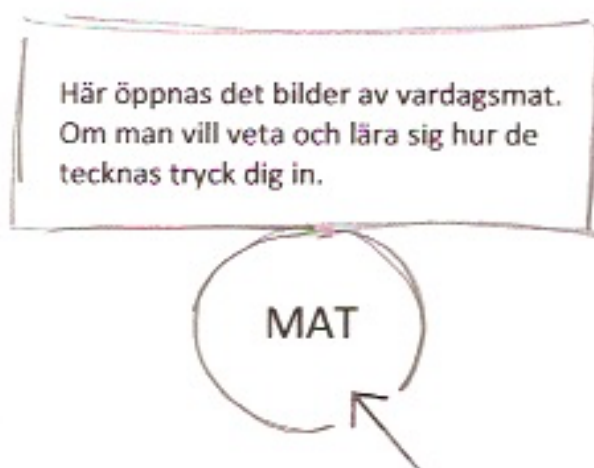
Vuosikellon keskeltä lähdettäessä liikkeelle löytyy sieltä aihe "mat" mikä tarkoittaa suomen kielellä ruokaa. Keskimmäisen ympyrän ympärillä on seuraava ympyrä, joka on jaettu neljään osaan, vuodenaikoihin, "vinter", talvi, "vår", kevät, "sommar", kesä ja "höst" eli syksy. Vuodenaikojen jälkeen on vielä kolmas ympyrä kaiken muun ympärillä, jossa on lueteltuna kaikki kaksitoista kuukautta ruotsalaisin lyhennyksin. Materiaalissa on käytetty värejä erottamaan eri aihealueita toisistaan. Vuoden aikojen värit

ovat pääasiassa kuvaamassa vain vuodenaikojen värejä. Keskellä ”mat” on väritetty taustaltaan violetiksi, mikä kuvastaa arkiruokien paikkaa. Kuukaudet, jotka on väritetty vaaleanpunaisella kuvastavat niitä alueita, joissa on lauseharjoituksia. Sinisellä värjätty kuukaudet ovat pääasiassa sanastollista harjoitetta. Loput, vihreällä värillä värjätty, kuukaudet sisältävät vuoden tärkeimmät juhlat.

6.2 Tekniikka

Oppimateriaalin tekniikassa on otettu huomioon se, että se olisi mahdollisimman helppokäyttöistä ja selkeää. Siitä syystä on suunniteltu, että henkilö, joka käyttää materiaalia voi jo pelkällä hiiren liikuttamisella aiheesta toiseen nähdä mitä eri sanojen tai aiheiden alta löytyykään. Oppijan ei siis tarvitse painaa aihealuetta ensin nähdäkseen mitä se sisältää ja muuttaa mieltään ja yrittää löytää itsensä takaisin alkupisteeseen vaihtaakseen aihetta.

Tarkoituksena on, että oppija näkee hiiren siirrolla mitä esimerkiksi sanan ”MAT” takaa löytyy. Hiiren ollessa ”MAT” päällä, ilman klikkausta, oppijalle nousee välilehti, josta hän näkee, että ”MAT” takaa löytyy ruokalista arkiruoista. Oppija voi siis rauhassa itsenäisesti liikkua klikkailemalla kuvasta tai aiheesta toiseen ja opetella viittomia tai erilaisia lauseita tai sanontoja.

KUVA 2. Aiheen välilehti

Kuitenkin tässä vaiheessa oppimateriaalin ollessa vasta suunnitelma, voi sen toteutushetkellä tapahtua joitain muunnoksia tekniikkaan tai muuhun sisältöön. Tämä on kuitenkin tämän opinnäytetyön lopputulema ja suunnitelma.

6.3 Oppimisaihiot

Oppimateriaali sisältää erilaisia oppimisaihioita. Oppimisaihioita tässä suunnitelmassa ovat mm. erilaiset sanastoharjoitukset, lauseharjoitukset ja ymmärtämisharjoitukset. Sanastoharjoituksia löytyy sinisellä värillä värjätystä kuukausista. Näihin kuukausiin kuuluvat helmikuu, huhtikuu, toukokuu ja elokuu. Näihin kuukausiin kurkatesa löytää ruoka-aiheen mikä liittyy kyseiseen kuukauteen kuten myös kuvia kuukauden ruoasta. Kuvasta oppija voi klikata nähdäkseen kuinka sana viitotaan.

KUVA 3. Rapujuhlista elokuussa

Toisena oppimisaihiona voidaan löytää lauseharjoituksia. Nämä ovat värjättyinä vaaleanpunaisella. Vaaleanpunaisia kuukausia ovat tammikuu, heinäkuu, syyskuu, lokakuu ja marraskuu. Tammikuusta löytyy ensimmäisenä ruokapöydän käyttäytymissäännöt. Heinäkuussa löytyvät kysymyslauseet liittyen ruokaan. Syyskuusta löytyvät positiiviset ruokalauseet ja lokakuusta löytyvät puolestaan negatiiviset ruokalauseet. Marraskuusta löytyvät sekalaiset lauseet ruokaan liittyen.

Lauseet ovat viitottu videoille, joista oppija voi tehdä ymmärtämisharjoitusta ja harjoitella itse tuottamaan kyseiset lauseet.

JAN: BORDSVANOR

Tecknat satsvideorna:

JANUARI
BORDSVANOR

”Man får inte rapa”
 ”Man får inte prutta”
 ”Man får inte tala med mat i munnen”
 ”Man får inte leka med maten”
 ”Man får inte säga ”usch””

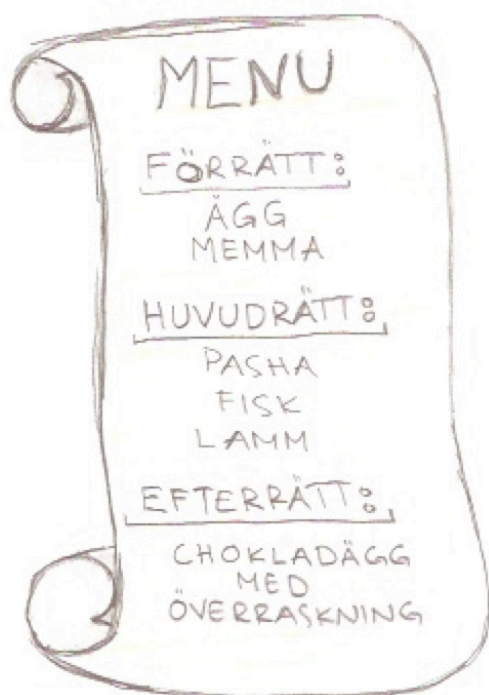
KUVA 4. Tammikuun lauseharjoituksia

Kolmantena oppimisaihiona ovat ymmärtämisharjoitukset. Näitä voi moneltakin osalta saada koko oppimateriaalista videoita katsomalla. Yksi ymmärtämisharjoitus sijaitsee muun muassa maaliskuussa, jossa käsitellään pääsiäisaterioita. Materiaalissa esitellään pääsiäismenu ja oppija voi niin harjoitella yksittäiset sanat menusta kuin katsoa videon, jossa viitotaan koko menu läpi ja harjoittaa ymmärrystä.

MAR: PÅSK OCH RUNEBERG här kan man trycka ord ”menu” och se hur det tecknas eller man kan välja om man vill se hur det tecknas hela menun som jag har skrivit ner.

Tecken videorna:

MARS	ÄGG
PÅSK	MEMMA
MENU	PASHA
FÖRRÄTT	FISK
HUVUDRÄTT	LAMM
EFTERRÄTT	CHOKLADÄGG

Tecknat satsvideorna från menun:

"Till förrätt serveraset ägg eller memma"

"Till huvudrätt serveras pasha, fisk eller lamm"

"Till efterrätt serveras det chokladägg med överraskning"

KUVA 5. Pääsiäismenu

7 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella verkko-oppimateriaalia suomenruotsalaisen viittomakielen alkeista, keskittyen ruokakulttuuriin. Syy miksi produktina toimii suunnitelma, on, että produkti toteutetaan viralliseksi oppimateriaaliksi tilaajan puolelta vuonna 2017. Tavoite onnistui mielestäni hyvin, sillä lopputuloksena on oppimateriaalisuunnitelma. Suunnitelma hioutui valmiiksi juuri ennen opinnäytetyön palautusta.

Tutkimuskysymykseksi olin asettanut kysymyksen, mitä tulee ottaa huomioon suunnittelussa verkko-oppimateriaalia. Tähän vastailinkin jo luvussa 5.1 jossa käsitelin suunnitteluprosessin eri vaiheita. Ensinnäkin suunnittelussa täytyi muistaa pitää kieli mahdollisimman arkikielisenä, jotta se on sopiva kohderyhmälle. Kohderyhmästä on myös huomioitava se, että se pitää sisällään eri ikäisiä ihmisiä. Tällöin suunnittelussa on huomioitava oppimateriaalin yksinkertaisuus ja helppokäyttöisyys, kuitenkin niin, että siinä riittää haastetta myös taitavallekin joukolle. Toisekseen on huomioitava, että lähdekirjallisuus on oltava ajantasaista, mikäli sitä käyttää oppimateriaalissa, sillä oppimateriaalin olisi hyvä sisältää päivitettyä tietoa. Yhtenä tärkeänä osiona oli huomioitava tekijänoikeudet. Suunnittelussa, tekijänoikeudet pyörähtivät itse oppimateriaalin ympärille, jolloin opinnäytetyö ja yhteistyösopimus toimivat tekijänoikeussopimuksena ja antaa tilaajalle vapauksen käyttää materiaalia. Toisekseen, että itse suunnitteluvaiheessa oli pohdittava, etsittäisiinkö materiaaliin kuvia, jotka sisällyttävät Creative Commons-lisenssin vai piirtäisiinkö materiaaliin liittyvät kuvat itse. Koska kuvien löytäminen osoittautui rajallisen aikataulun sisällä haasteelliseksi, päätin piirtää hahmotelmat tulevasta todellisesta sisällöstä. Viimeisenä asiana oli pohdinnassa tilaajan resurssit oppimateriaaliin liittyen. Suurena kysymyksenä pyöri pitkään, millaiseen materiaaliin tilaajalla on mahdollisuus. Tähän kysymykseen ei ole vielä saatu selvää vastausta, joten päätin suunnitella materiaalin ja tilaaja muotoilee siitä sen näköisen ja laisen kun heillä on resursseja. Mielessä pyöri huikeat ideat erilaisista peleistä ja muista taitavammasta, mutta aikataulullisesti ei sellaisia olisi ehditty edes suunnitella. Materiaali onkin siis suunnitelma, joka on tilaajan vapaasti muotoiltavissa. Mieluisinta minulle suunnittelijana olisi, jos materiaali pitäisi oman ulkonäkönsä ja sisältönsä, mutta muuten tekniikan osalta saattaisi muuttaa muotoaan.

Aikataulutus opinnäytetyössä oli selkeä koulun osalta. Mitä oppimateriaaliin tulee, sattui pieniä viiveitä ja pidempiäkin aikavälejä, jolloin oppimateriaalin suunnittelu ei edennyt. Tilaaja oli kyllä jatkuvasti yhteyden päässä, kysymyksen sattuessa sain nopeasti vastauksen. Materiaalin suunnittelu lähti käyntiin nopealla vauhdilla heti helmikuun alusta, jolloin palaveritkin olivat kerran viikkoon ja materiaalia oli suunniteltava eteenpäin jokaiseen palaveriin. Saadessani lähdekirjallisuudet koskien materiaalin sisältöä alkoi pääasiallisesti itsenäinen suunnittelu. Aina kysyttäessä sain pohdintaini vastauksia. Aikataulullisesti oppimateriaalin suunnittelu on ollut tiukkaa, mutta mie-

lestäni onnistunutta. Aikataulu määrittelee paljonkin sitä, millaiseen materiaaliin suunnitellessa on mahdollisuuksia. Tavoitteena oli suunnitella oppimateriaalia ja kun lopputuloksena aikataulun sisällä on suunnitelma, on aikataulutukseltaankin työ onnistunut. Uskon, että se palvelee myös tilaajaa kaikin puolin. Työtä oli mielestäni sopivasti yhdelle henkilölle. Siinä tapauksessa, jos suunnitelmasta olisi pitänyt vielä toteuttaa oppimateriaalia olisi aikataulutus pitänyt olla toisenlainen, ohjaus tapahtua täysin samalla paikkakunnalla ja materiaalin teossa mahdollisesti jopa kaksi tekijää.

Hyvänä jatkotutkimusaiheena näkisin tälle opinnäytetyölle kehittää oppimateriaalia eteenpäin tai suunnitella lisää eri aiheesta. Toisena jatkotutkimusaiheena voisin suositella tutkimusta, jolla selvittäisiin, palveleeko materiaali käyttäjiään ja mikäli ei tarpeeksi hyvin, kuinka sitä voisi kehittää.

LÄHTEET

- Airaksinen, Tiina & Vilkkä, Hanna 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Tammi
- Creative Commons 2016. Valitse lisenssi. Viitattu 7.4.2016.
<http://creativecommons.fi/valitse/>
- Eurooppalainen viitekehys 2003. Eurooppalainen viitekehys – A Common European Framework of Reference for Languages. Viitattu 7.4.2016.
<https://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki/tutkimus/projektit/kielo/termipankki/Eurooppalainen%20viitekehys.pdf>
- Halkosaari, Liisa 2016. Suomenruotsalaisen viittomakielen koulutushanke – haastattelu 31.3.2016. Kuopio: Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Hoyer, Karin 2002. Esipuhe. Teoksessa Karin Hoyer (toim.) *Se vårt språk. Nåe kiellemme. Finlandssvenska teckenspråk – 38 ordboksartiklar. Suomenruotsalainen viittomakieli – 38 sanakirja-artikkelia.* Suom. Anja Malm. Kuurojen Liitto ry:n julkaisuja 21. Kotimaisen kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 122, 15.
- Hoyer, Karin 2013. Suomenruotsalainen viittomakieli – attritiosta ahdinkoon. Teoksessa Kimmo Granqvist & Päivi Rainó (toim.) *Rapautuva kieli. Kirjoituksia vähemmistökielten kulumisesta ja kadosta.* Vantaa: SKS, 232-249.
- Karjalainen, Kristiina 2016. Laadukasta verkko-oppimateriaalia tuottamassa. Lappeenrannan teknillinen yliopiston, oppimiskeskus. Viitattu 7.4.2016.
http://www.vopla.fi/tiedostot/Laatukasikirja/Oppimateriaali/laadukasta%20verkko-oppimateriaalia%20tuottamassa_final.pdf
- Keränen, Vesa & Penttinen, Jukka 2007. Verkko-oppimateriaalin tuottajan opas. 1. PAINOS. Porvoo: WSOY
- Kronlund-Saarikoski, Karin 2002. Julkaisun taustaa. Teoksessa Karin Hoyer (toim.) *Se vårt språk. Nåe kiellemme. Finlandssvenska teckenspråk – 38 ordboksartiklar. Suomenruotsalainen viittomakieli – 38 sanakirja-artikkelia.* Suom. Anja Malm. Kuurojen Liitto ry:n julkaisuja 21. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 122, 16.
- Laakso, Mikko & Salmi, Eeva 2005. Maahan lämpimään. Suomen viittomakielisten historia. Helsinki: Libris
- Lindqvist, Yrsa 2009. Mat, måltid, minne. Hundra år av finlandssvenska matkultur. Porvoo: Painotalo
- Lodén, Christina & Lodén, Jörgen 1991. Livsföring och matvanor i svenskbygderna. Teoksessa Marianne Brommels (toim.) *Finlandssvenska mat boken.* Jyväskylä: Gummerus, 23-58.
- Mäkitalo, Eino & Wallinheimo, Kirsi 2012. Virtuaaliset ympäristöt – Innostava oppiminen, tehokas koulutus. Vantaa: Hansaprint Oy
- Nevgi, Anne & Löfström, Erika 2007. Opettaja verkko-oppimisympäristössä – mielekkään oppimisen mahdollistaja. Teoksessa Heljä Haapamäki-Niemi & Sari Noponen (toim.) *Elämää bittien kanssa – opiskelu verkossa ja Internetin mahdollisuudet Äidinkielen opettajain liiton vuosikirja 2007.* Helsinki: ÄOL, 15-34.

- Opetushallituksen työryhmä 2005. Verkko-oppimateriaalin laatukriteerit. Viitattu 19.4.2016. http://www.oph.fi/download/47132_verkko-oppimateriaalin_laatukriteerit.pdf
- Vainionpää, Jorma 2006. Erilaiset oppijat ja oppimateriaalit verkko-opiskelussa. Opettajainkoulutuslaitos, Tampereen yliopisto. Akateeminen väitöskirja
- VirtuaaliAMK-verkosto 2016. Laadukas verkko-oppiminen ja ohjaaminen. Viitattu 7.4.2016. <http://amk.fi/palvelut/verkko-oppimisen-laatu/virtuaali-amkin-laatuvaelineet.html>
- Vivolin-Karén, Riitta & Lehtonen, Aliisa 2006. Viittomakieli 4. Suomalaista viittomakieltä aikuisopiskelijoille. Kuurojen Liitto ry. Kuurojen Liitto ry:n julkaisuja 47, 37-38.
- Östman, Jan-Ola 2005. Om teckenspråk, teckenspråkiga och minoriteter. Teoksessa Jan-Ola Östman (toim.) FinSSL – Finlandsvenskt teckenspråk. Helsingfors universitet, 9-20.

LIITTEET

LIITE 1 Oppimateriaalisuunnitelma

Läromaterial:
20.4.2016

Mia Auvinen

Bruksanvisning: tecknat video och text.

”Välkommen till läromaterial om finlandssvenska matkultur. Här kan man lära sig olika tecken om maten. I läromaterialet finns det olika ordövningar, satsövningar och några förståelseövningar. I materialet finns det olika färger. Alla ordövningar har man färgat med blå. Alla satsövningar har man färgat med rosa och dom månaderna som är viktigaste till finlandssvenskarna har man färgat grönt och innehåller ord- och satsövningar.

Om man håller musen på något ord eller bild kan man se vad finns i det. Det behövs inte trycka in om man vill bara se vad finns i det. Man trycker in om man vill lära sig tecknet eller öva sig.

Det finns ingen regel hur man måste lära sig hela materialet men bra ordning är att börja med servis. Sen kan man gå till ”MAT” som innehåller vardagsmat. Sen kan man lära sig hur tecknas det alla årstider. Efter det kan man börja från ”JAN” som betyder januari och följa månaderna till slut av året.”

Meningen är att innehåll ser ut som det här:

MAT: vardagsmat
JAN=januari: Bordsvanor
FEB=februari: Fastlagssöndag och –tisdag
MAR=mars: påsk
APR=april: Valborg
MAJ: Första maj
JUN=juni: Midsommar
JUL=juli: frågor
AUG=augusti: Kräftskiva
SEP=september: positiva satser om mat
OKT=oktober: negativa satser om mat
NOV=november: olika satser
DEC=december: jul

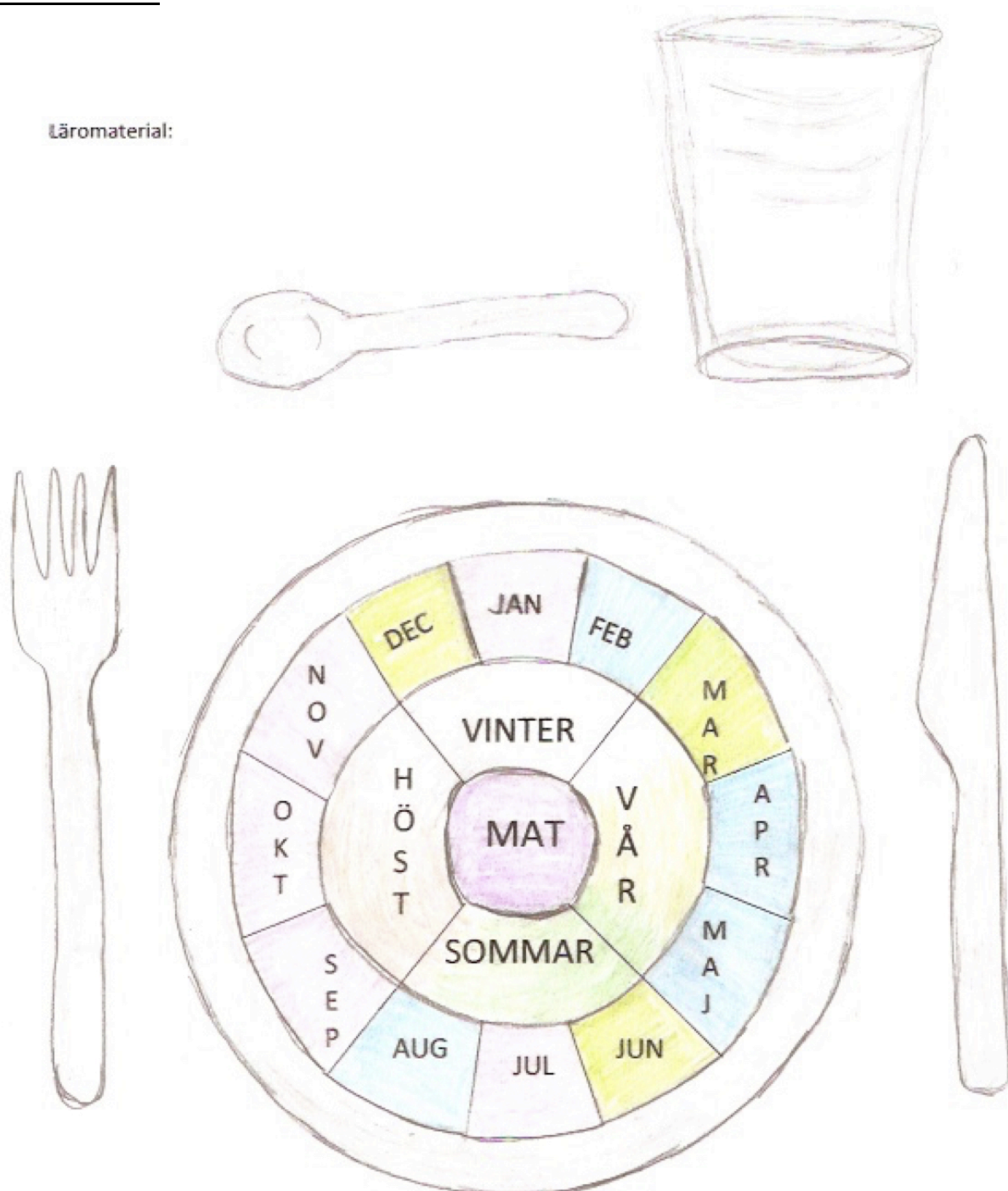
Med mus man kan kolla vad finns i det ämnen som man vill välja men trycker inte in. Till exempel:

Här öppnas det bilder av vardagsmat.
Om man vill veta och lära sig hur de
tecknas tryck dig in.

MAT

Utseende:

Läromaterial:

Här kan man trycka varje bild och ord och hitta någon övning eller bara tecken för ord eller bild.

INNEHÅLL:

MAT: (planerat veckansmenu) man kan trycka "måndag" och se hur det tecknas, eller något annat till exempel "vad äter vi idag?"

tecken videorna:

ÄTA	KÖTT	PAJ
MAT	GRYTRÄTTER	
VARDAGSMAT		
PIZZA		
MÅNDAG	FISK	ÖL
TISDAG	KANTARELLER	VIN
ONSDAG	ÄLGSTEK	EF-
TERRÄTT		
TORSDAG	BÄR	
FREDAG	VARMA SMÖRGÅSAR	
LÖRDAG	RÄKOR	
SÖNDAG	OSTBRICKA	

Vad äter vi idag?

MÅNDAG	TISDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LÖRDAG	SÖNDAG
KÖTT	GRYTRÄTTER	FISK	KANTARELLER	ÄLGSTEK	VARMA SMÖRGÅSAR, RÄKOR, OSTBRICKA, PAJ, PIZZA, ÖL, VIN	VARDAGSMAT, EFTERRÄTT

Tecken till alla dagar och mat

Tecknat satser:

"Vad äter vi idag?"

"På måndag äter vi kött"

"På tisdag äter vi gryrätter"

"På onsdag äter vi fisk"

"På torsdag äter vi kantareller"

"På fredag äter vi älgstek"

"Vad vill ni äta på lördag? Det finns varma smörgåsar, räkor, ostbricka, paj eller pizza. Till dryck kan man ta öl eller vin"

"På söndag äter vi normalt vardagsmat som ni kan välja vilken ni vill ha och efterrätt efter maten."

ÅRSTIDER: från utseende trycker man alla årstider för att se hur dom tecknas

Tecknat video:

ÅRSTID

VINTER

VÅR

SOMMAR

HÖST

JAN: BORDSVANOR

Tecknat satsvideorna:

JANUARI

BORDSVANOR

"Man får inte rapa"

"Man får inte prutta"

"Man får inte tala med mat i munnen"

"Man får inte leka med maten"

"Man får inte säga "usch""

FEB: FASTLAGSSÖNDAG OCH –TISDAG här är det viktigt att om man trycker bild av fastlagsbulle, finns det tecknat videon i det.

Tecken videorna:

FEBRUARI

FASTLAGSSÖNDAG

FASTLAGSTISDAG

FASTLAGSBULLE

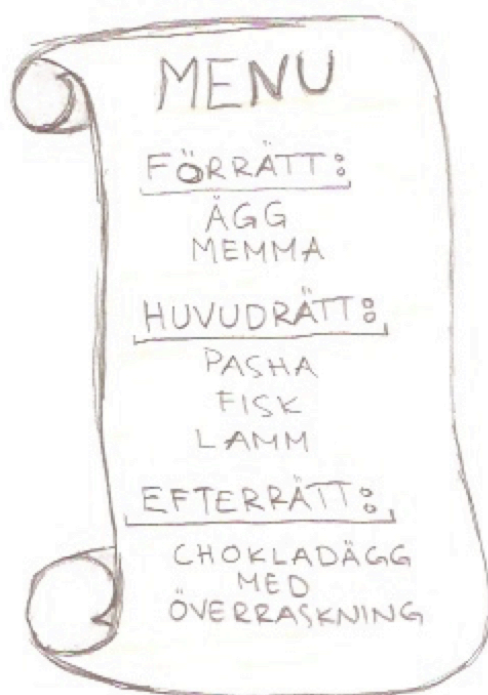

MAR: PÅSK OCH RONEBERG här kan man trycka ord "menu" och se hur det tecknas eller man kan välja om man vill se hur det tecknas hela menun som jag har skrivit ner.

Tecken videorna:

MARS
PÅSK
MENU
FÖRRÄTT
HUVUDRÄTT
EFTERRÄTT

ÄGG
MEMMA
PASHA
FISK
LAMM
CHOKLADÄGG

Tecknat satsvideorna från menun:

"Till förrätt serveras ägg eller memma"

"Till huvudrätt serveras pasha, fisk eller lamm"

"Till efterrätt serveras det chokladägg med överraskning"

RUNEBERGSTÅRTA trycka bild av runebergstårta finns det videon hur det tecknas

RUNEBERG

APR: VALBORG

Tecknat video:

APRIL

VALBORG (midsommareld)

"Gå ut och äta"

RESTAURANG

MAJ: FÖRSTA MAJ

Tecknat video:

MAJ
FÖRSTA MAJ
MJÖD
STRUVOR

”Glada vappen!”

JUN: MIDSOMMAR

Bild av midsommar firande. Man kan trycka bilder av mat och hitta tecken videon. Tecknat sats ”Glad midsommar” hittar man också från bilden.

Tecken videorna:

JUNI
MIDSOMMAR
NYPOTATIS
SILL
RÖKT FISK
GRILLAD KORV
KÖTT
”Glad midsommar”

JUL: FRÅGOR trycker man frågetecken finns det frågesatser

Tecknat videon:

JULI

FRÅGA

"Vad äter vi idag?"

"Vad är det för mat idag?"

"Kan jag få...?"

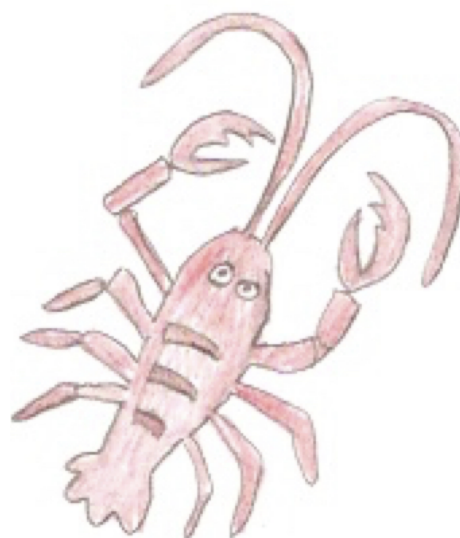

AUG: KRÄFTSKIVA

Två bilder av kräftskiva och kräftor. Från bilderna trycker man till tecknat videorna.

Tecknat videorna:

AUGUSTI
KRÄFTSKIVA
KRÄFT

SEP: POSITIVA SATSER ☺

Tecknat video:

SEPTEMBER
POSITIV
"Oj vad gott det var!"
"Jag tyckte mycket om det här."
"Jo, tack gärna."

OKT: NEGATIVA SATSER

Tecknat video:

OKTOBER

NEGATIV

"Det tycker jag inte om."

"Nej, jag vill inte."

NOV: MOTSATTS

Tecknat video:

NOVEMBER

"Jag är hungrig."

"jag är mätt."

"Tack för maten."

"Var så gott."

DEC: JUL

Tecknat video:

DECEMBER

JUL

JULMAT

SKINKA

RISGRYNSGRÖT

SILLSALLAD

LUTFISK

MOTORTSLÅDA

KÅLROTSLÅDA

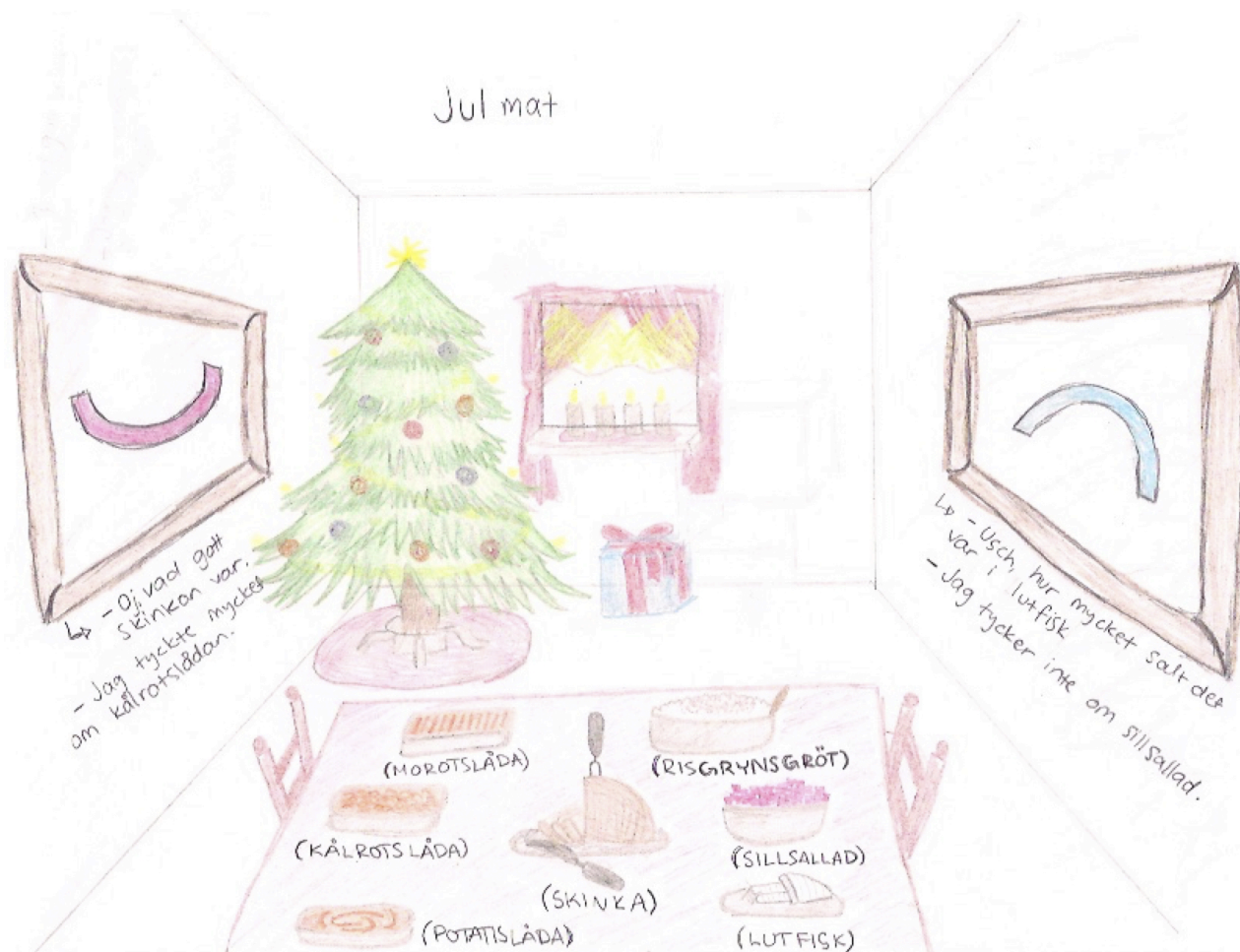
POTATISLÅDA

"Oj vad gott skinkan var."

"Jag tyckte mycket om kålrotslådan."

"Usch, hur mycket salt det var i lutfisk."

"Jag tycker inte om sillsallad."

Meningen är att varje bild innehåller teckenvideon. Denna röda texten är för er att förstå vad jag har tänkt till varje innehåll.